

Duitsland zou Oekraïne wel wat meer mogen steunen

Posted on 22 januari 2022 by Wim Groot

Oekraïne is een slachtoffer van de geschiedenis. Gedurende bijna de helft van de vorige eeuw leed het onder de terreur van twee buurlanden, Duitsland en Rusland. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd een groot deel van de Oekraïne bezet door Duitse en Oostenrijkse troepen. Aan het eind van de oorlog stortte het Russische rijk ineen. De burgeroorlog die daarop volgde speelde zich, nadat de Duitsers en Oostenrijkers waren vertrokken, voor een belangrijk deel af in Oekraïne.

In de jaren twintig en dertig leed Oekraïne onder de terreur en de hongersnood veroorzaakt door Lenin en Stalin. Deze bereikte een dieptepunt in de jaren dertig toen Stalin het verzet en de moraal van de bevolking probeerde te breken door haar uit te hongeren. De inval van de Duitsers in 1941 luidde een nieuwe fase van oorlog en terreur in. Na de Tweede Wereldoorlog ging Stalin door met etnische zuiveringen en jodenvervolgingen. In de periode 1914 tot 1953, toen Stalin overleed, zijn door oorlog, terreur en hongersnood veroorzaakt door Duitsers en Russen vele miljoenen Oekraïners om het leven gekomen.

Poetin wil van Oekraïne een vazalstaat maken

‘Oekraïne’ betekent zo veel als grensland. Het land is in de twintigste eeuw een speelbal van Duitsland en Rusland geweest. Ook nu weer, nu Poetin dreigt het land binnen te vallen. In 2014 heeft Poetin al de Krim geannexeerd en een deel van het oosten van Oekraïne bezet. Door een voortdurende oorlog probeert hij Oekraïne te destabiliseren en te verarmen. Oekraïne is een belegerd land, waarin een belangrijk deel van de mannen in het leger zit, reservisten worden opgeroepen en billboards langs de weg jongeren aanmoedigen om dienst te nemen.

Poetin eist dat Oekraïne de ambitie opgeeft om lid te worden van de NAVO en de EU. Lidmaatschap van de NAVO en de EU biedt Oekraïne bescherming tegen de agressie van het Rusland van Poetin en de mogelijkheid om de welvaart van de bevolking te verhogen. Voor Poetin is een stabiel en welvarend Oekraïne een bedreiging voor zijn autocratische en kleptocratische regime.

Maar zelfs als Oekraïne zijn ambitie zou opgeven, verandert dat niets aan Poetins streven om Oekraïne een vazalstaat van Rusland te maken. Hij is een blijvende dreiging voor Oekraïne. Poetin wil de machtsbalans in Europa veranderen. Hij wil terug naar de tijd waarin Rusland een grootmacht was, de wereld was verdeeld in invloedssferen en kleinere landen politiek en economisch afhankelijk waren van de grootmachten.

Een cyberoorlog dreigt

Europa en de VS speculeren over wat Poetin zal doen. De Amerikaanse president Jo Biden verwacht dat Rusland Oekraïne zal binnenvallen. Ook in Oekraïne verwachten velen een invasie. Het lijkt op dit moment het meest waarschijnlijk dat Rusland een nog groter deel van het oosten van het land wil bezetten.

De oorlog is inmiddels al begonnen met cyberaanvallen op Oekraïense overheidsinstellingen. Verdere cyberaanvallen zijn waarschijnlijk. Die blijven mogelijk niet beperkt tot bedrijven en instellingen in Oekraïne. Ook de VS en Europa kunnen erdoor getroffen worden. De cyberoorlog kan escaleren als de VS terugslaan met cyberaanvallen op Russische instellingen. Het is niet ondenkbaar dat dan ook bij ons het licht uitgaat en we in de kou komen te zitten door een cyberaanval van Poetin. Een invasie van Oekraïne zal tot een vluchtelingenstroom

richting West-Europa leiden. We denken dat Oekraïne ver weg is, maar het land grenst aan de EU en de agressie van Poetin tegen Oekraïne zal ook ons raken.

Europa bekommert zich meer om gewone Russen dan om gewone Oekraïners

De VS proberen Poetin te weerhouden van verdere agressie door te dreigen met ernstige sancties. De VS hebben aangegeven dat uitbreiding van de oorlog in Oekraïne tot het afsluiten van Russische banken van het internationale betalingsverkeer zal leiden. Veel EU-landen willen niet zo ver gaan. Het afsluiten van Rusland van het internationale betalingsverkeer treft, volgens Duitsland en sommige andere Europese landen, vooral gewone Russen en zijn daarom geen goede sanctie.

Dit is een vreemd argument. Door de anti-westerse propoganda zien veel Russen het Westen als hun vijand. Gewone Oekraïners worden ook getroffen door de Russische cyberaanvallen, zitten in de kou als Poetin de gastoevoer afsluit en zijn het slachtoffer van de oorlog die Rusland in het oosten van het land voert. Europese landen lijken zich meer te bekommeren om de gewone Russen dan om de gewone Oekraïners.

Eensgezindheid NAVO-partners brokkelt af

Of het tot een invasie komt, zal voor een belangrijk deel afhangen van de opstelling van Europa. Als Poetin inschat dat Europa als puntje bij paaltje komt, niet of slechts tijdelijk tot sancties zal overgaan, zal hij eerder geneigd zijn tot een invasie van Oekraïne. Een beperkte inval en bezetting van het oosten van Oekraïne zal voor de meeste Europese landen, waaronder Duitsland, reden zijn om te pleiten voor verdere dialoog in plaats van strenge sancties. Sancties die na enige tijd weer stillegjes opgeheven kunnen worden.

De opstelling van VS is duidelijk. De VS zullen harde sancties treffen en zijn bereid een opstand in een bezet Oekraïne met wapens te steunen. De opstelling van Europa is, zoals altijd, veel minder ferm. Nu al zie je dat de eensgezindheid die de NAVO-partners aan het begin toonden, begint af te brokkelen. Met name Duitsland krabbelt terug.

Straks moet Nederland de gaskraan openzetten

De VS hebben aangegeven dat als Rusland een inval doet, dit leidt tot het afsluiten van Rusland van het internationale bankverkeer, Swift, en het stopzetten van het in gebruik nemen van de Nordstream-2 gaspijplijn van Rusland naar Duitsland. Duitsland vreest echter dat het afsluiten van Rusland van het internationale betalingsverkeer zal leiden tot grote economische schade.

De Duitse Bondskanselier Olaf Scholz heeft ook aangegeven dat voor hem Nordstream een private organisatie is en geen staatsaangelegenheid. Duitsland heeft – net als Europa en de VS – te maken met een energiecrisis en stijgende gasprijzen. Als Nordstream-2 wordt afgesloten is het niet ondenkbaar dat Nederland de gaskraan in Groningen moet openzetten en het is de vraag of Nederland tot zo veel solidariteit bereid is. Premier Rutte zei tijdens het debat over de regeringsverklaring deze week dat 'Nederland heel ver wil gaan' als het gaat om sancties. Hoe ver, dat moet blijken.

Duitsland wil Rusland niet voor het hoofd stoten

Oekraïne vraagt westerse landen om militaire steun om zich te kunnen verweren. Een verzoek om enkele tientallen mensen te leveren om militaire training te verzorgen, is evenwel tegengehouden door Duitsland, Nederland en Hongarije. Tijdens het bezoek dat de Duitse minister van buitenlandse zaken Annalena Baerbock deze week aan Kiev bracht, heeft de Oekraïense regering Duitsland gevraagd om wapens. Baerbock wees dat verzoek af met een verwijzing naar de Duitse geschiedenis.

Ze had ook kunnen redeneren dat de Duitse geschiedenis in Oekraïne juist extra hulp en steun aan het land rechtvaardigt. Maar dat deed ze niet. Het geschiedenisargument is voor de Duitse regering vrijwel altijd een motief om Rusland niet voor het hoofd te stoten. De VS en Groot-Brittannië zijn inmiddels wel van plan om Oekraïne verder te bewapenen.

Pro-Russisch

De Duitse elite – politici, journalisten en wetenschappers – heeft een sterke anti-Amerikaanse en pro-Russische houding. Vooral politici van SPD en CDU zijn pro-

Russisch. Angela Merkel deed al het mogelijke om Rusland te vriend te houden en de nieuwe SPD Bondskanselier Olaf Scholz komt uit een partij die van oudsher erg op de hand van Rusland is.

De pro-Russische houding wordt vaak verklaard door de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog. Van veel gewetenswroeging over de Duitse rol in de Oekraïense geschiedenis is daarentegen nooit veel te merken. Dat geldt bijvoorbeeld voor de steun voor de opbouw van de democratische rechtsorde in Oekraïne.

Wel ereschuld tegenover Rusland maar niet tegenover Oekraïne

Ik kom al ruim twintig jaar in Oekraïne en zie dat het land betrekkelijk veel steun en hulp krijgt vanuit de VS. Ook een land als Zwitserland is zeer actief in Oekraïne. Nederland was vroeger actiever dan tegenwoordig. Van enige steun of hulp vanuit Duitsland heb ik nooit wat gemerkt. De enige Duitser die ik in al die jaren ben tegengekomen was daar om Oekraïne na de Normandië-akkoorden in 2015 te adviseren over het hervormen van het land tot een federale staat. Laat dat nou juist iets zijn waar Poetin belang bij heeft, omdat hij in een federaal Oekraïne meer invloed denkt te kunnen hebben.

De toegeeflijke, om niet te zeggen angstige, houding van Duitsland tegenover Rusland wordt veelal verklaard door te verwijzen naar de ereschuld die Duitsland heeft vanwege de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog. Opvallend is dan wel dat Duitsland die ereschuld wel voelt tegenover Rusland, maar niet tegenover Oekraïne dat toch minstens zo veel heeft geleden onder de terreur van de Duitsers tijdens de oorlog.

Lot Oekraïne wordt ook bepaald door Europese burenen

De bezetting van delen van de Oekraïne, de voortdurende oorlog in het oosten van Oekraïne en de hybride oorlogvoering door Russische hackers zijn voor Duitsland en veel andere Europese landen tot nu toe slechts aanleiding geweest voor milde sancties die Poetin niet afschrikken.

Oekraïne grenst aan Rusland en de EU. Het is een grensland waarvan het lot niet alleen wordt bepaald door Poetins Rusland maar ook door zijn Europese burens.